Når miljø, sundhed og kvalitet smelter sammen

Miljø- og klimaaktiviteter
Afrapportering af indsats 2021 & Handleplan 2022

Fra venstre bagerst: Lise, Gizem, Anne-Mette
Fra venstre forrest: Sindjan, Lærke, Lise-Lotte

Om miljø- og klimaindsatsen

Tandkunsten er den første tandlægeklinik i Danmark, som er blevet miljøcertificeret – ISO 14001 – i januar 2017. Miljøcertificeringen betyder, at Tandkunstens kunder er sikret en miljøvenlig tandpleje, bekræftet af tredjepart, Nemko. Dette gør det nemt og bekvemt for vores kunder at handle miljøvenligt, og giver en tryghed, både for ansatte, samarbejdspartnere og kunder, da vi har taget stilling til de miljømæssige udfordringer, vi møder i hverdagen.

Vision: I Tandkunsten ønsker vi at skabe en klinik, hvor miljø lokalt og globalt er i fokus.
Mission: I Tandkunsten vil vi være en tandklinik med fokus på miljø i alle beslutninger, vi tager.
Værdier: Engagement, ærlighed, tillid & ansvarlighed

Baggrund
Siden vores ISO 9001 i 2012 har målet været at blive miljøcertificeret. Efter en længere proces i efteråret 2016, hvor personalet kom med forslag til, hvordan certificeringen skulle gribes an, blev der fastlagt procedurer og diskuteret arbejdsgange. På den baggrund opnåede vi ISO 14001 certificeringen i januar 2017.

Miljøcertificeringen indebærer bl.a.:
- At der er fokus på svane- og blomstmærket, når der indkøbes fx rengøringsmidler, toiletpapir osv.
- At der købes Fairtrade, økologisk og varer med kort udløbsdato til vores madordning
- At pudsepasta til pudsning af tænder er lavet af miljøvenlig tandpasta
- At hjemmesiden er CO_2 neutraliseret, og at der indkøbes 'grøn strøm' fra Natur-Energi. Strøm fra Natur-Energi, er produceret 100% på vedvarende energikilder. Leverancen dokumenteres på de enkelte regninger
- At der altid er fokus på el- og vandbesparelser ved indkøb af diverse udstyr. Og at der altid overvejes om tidspunktet for nyindkøb kan udsættes.

Miljø- og klimapolitik
- Gennemføre løbende miljøtiltag og energibesparelser
- Arbejde for at vores leverandører lever op til vores miljøkrav
- Sorterere vores affald og emballage
- Arbejde på at få flere miljøvenlige produkter på hylderne
- Informere vores medarbejdere og leverandører om vores miljø- og klimapolitik
- Planlægge og samle vores ordrer, så vi undgår unødvendig transport
- Vælge miljømærkede produkter
- Vælge den bedste energiklasse, når vi køber elektronisk udstyr

GO GREEN DANMARK

Tandkunsten er en del af GoGreen netværket i København og deltager aktivt i netværkets fire årlige møder. Her møder vi andre frontløbere på miljøområdet, som vi får sparring og inspiration fra. Du kan læse om GoGreen Danmark her: www.gogreendanmark.dk

Arbejdsgange:

- Der er lavet arbejdsgange, hvor vi tager aktivt stilling til, hvor meget der skal skrues op for varmeapparaterne.
- Der lægges vægt på arbejdsgange, der minimerer vand- og el-forbrug i forskellige situationer samt vedligeholder hårde hvidevarer bedst muligt, fx tilsætning af eddike ved vask af arbejdstøj, der forebygger kalkbelægninger og dermed forlænger vaskemaskinens levetid.
- Der vælges leverandører, som har taget aktivt stilling til deres aftryk på miljøet fx når vi vælger rengøringsfirma.
- Der sorteres affald i plast, metal, bio, pap, glas, elektronik, batterier, farligt affald og papir samt restaffald både i sterilisationen og i personalekøkkenet

Det er altafgørende, at personalet oplever miljøcertificeringen som en naturlig del af kerneydelsen, hvorfor indsatsen løbende tages op på personalemøder.

Afrapportering af Handleplan 2021

Mål	Indsats
Indkøb • At gennemgå samtlige leverandører for egen miljøindsats og miljøvenlige produkter	• Undersøge én leverandør
Affald • At have optimal affaldssortering til bedste pris	• Tilegne os så meget viden som muligt omkring affaldssortering og inspirere andre til at sortere korrekt
Verdensmål & cirkulær økonomi • Skaffe os viden om alle verdensmålene • Være undersøgende på hvordan de cirkulære økonomitanker kan bidrage til Tandkunstens aktiviteter i forhold til leverandører og samarbejdspartnere	• Få overblik over verdensmålene og deltage i kursus om verdensmålscertificering • Komme videre i udviklingen af vores sug i samarbejde med Serviwet. Bruge vores tjekliste inden nyindkøb, så den cirkulære tankegang prioriteres
Procedurer • At opdtere og videreudvikle på vores procedurer	• Skrive nye relevante procedurer i ISO 14001 og kontrollere at de gamle procedurer stadig giver mening og er relevante

I det følgende er de fire målområder afrapporteret.

Indkøb
Vi havde besluttet, at vi ville undersøge én leverandør i 2021. Vi har i år undersøgt rengøringsområdet. I januar måned skiftede vi til rengøringsselskabet Dansk Rengøring, som ikke har en miljøprofil. Vi havde før prøvet et rengøringsfirma med en grøn profil, og de viste sig ikke at leve op til vores krav. Nu ville vi prøve et rengøringsfirma uden grøn profil, men som vi kan påvirke til at tænke den grønne tankegang. Det er gået utrolig godt, og vi er meget tilfredse med vore samarbejdspartner. Der er gode til at affaldssortere, og vi finder aldrig rengøringsmidler der ikke er svanemærkede eller har EU-blomsten.

Alt indkøb af rengøringsmidler, sæber og toiletpapir er svanemærket. Vi er meget opmærksomme på at købe økologisk eller madvarer med kort dato til vores frokostordning.

Vi har fundet en ny leverandør af kaffe, Skovens kaffe. Kaffen har både det danske øko-mærke, EU øko-mærket og Fairtrade mærket. Lækker kaffe som også smager godt. Vi forsøgte at skifte den økologiske mælk ud med havre- og kikærtemælk, og det gik egentlig godt med smagen, men ikke så godt med leveringen fra firmaet.

Affald
Alle i teamet er gode til affaldssorteringen, og alle er gode til at spørge de andre ved tvivlsspørgsmål.

Verdensmål & cirkulær økonomi
Anne-Mette og jeg har været på kursus i Ålborg på en konference om implementering af FN´s verdensmål, hvor der blev fortalt om, hvordan man har mulighed for at få en verdensmålscertificering, hvilket vi kan mærke, at vi bliver mere og mere tændt på.

Vi har stadig stor fokus på 3 verdensmål.

Verdensmål 3: Sundhed og trivsel. Dette verdensmål handler ikke kun om det fysiske helbred men også det psykiske. I forhold til det fysiske helbred for personalet er vi en klinik, der har fokus på en sund livsstil, hvor vi spiser sundt og bevæger os. I forhold til patienterne handler det om at inspirere til en sund livsstil. Vi ved at f.eks. parodontoseproblemer hænger tæt sammen med det generelle helbred og livsstil, såsom overvægt, diabetes, rygning og hjerteproblemer.

Men verdensmål 3 handler også om det mentale helbred. Vi har i Tandkunsten haft et kursus om feed-back og har lavet os en feedback-kultur, hvor vi har skrevet 6 punkter ned. Det er vigtigt for teamet at de altid ved, at det er ok, at tage fat i en kollega og få talt om uoverensstemmelser og misforståelser inden de bliver til gnidninger interne i teamet. I forhold til patienternes mentale helbred er vi opmærksomme på, at vi kan gøre en forskel for hver enkelt patient der kommer ind ad døren. Vi gør vores yderste for at patienterne skal føle sig set og hørt og have en god oplevelse. I 2021 har vi kunnet se, at vi for mange har været de eneste mennesker patienten har set hele dagen, og det tager vi meget alvorligt.
Vi donerer til Red Barnet for på den måde at hjælpe til med at forbedre levevilkår for børn både i Danmark og ude i verden.

Verdensmål 7: Bæredygtig energi. Vi får stadig strøm fra Natur Energi, og så har vi fået lavet et energitjek af Energitjenesten. Rapporten endte ud i at vi gør det rigtig godt på energifronten, men at vores 2 køleskabe afgiver varme bagtil og ikke fra siderne, og derfor bruger mere energi på at komme af med varmen. Når vi næste gang skal købe nye køleskabe, vil vi være bedre rustet til at købe mere energirigtige køleskabe.

Vi er stadig en del af Bæredygtig Bundlinje 2.0, og vi er stadig i gang med at udvikle på vores bæredygtige sug primært lavet af kaffegrums. Vi har på Teknologisk Institut fået lavet en gennemgang af mulighederne for alternative indholdsstoffer, da der i første udkast var en lille smule bindemiddel, hvor der var blevet brugt en olieressource. Vi er efter gennemgang af rapporten med vores samarbejdspartner ServiWet blevet enige om at fortsætte med kaffegrums og finde et nyt bindemiddel uden olieressource.

Vi fik overraskende nok afslag fra den innovationsfond, som vi ansøgte midler fra med hjælp fra Vejen Kommune og har netop fået en skrivelse om, at der har været fejl i behandlingen af vores ansøgning, og vi har derfor bedt om en ny gennemgang. Vi har valgt, at ServiWet går til Vejen Kommune for at spørge ind til, om der er andre muligheder for økonomisk hjælp til at komme videre med vores dentalsug lavet i et cirkulært perspektiv.

Sidste år fik vi udarbejdet en tjekliste til brug for screening af produkter i et miljø- & verdensmålsperspektiv, herunder de cirkulære aspekter. Vi bruger tjeklisten når vi skal købe ny og senest i vores køb af nyt kliniktøj, som kommer engang i starten af 2022.

Verdensmål 12: Ansvarligt forbrug og produktion. Vi tænker hver dag over det CO2 aftryk, vi sætter på det omkringliggende miljø. Vi er i gang med at få lavet en udregning af Tandkunstens CO2 aftryk. Vi måler derfor på engangsartikler, papirforbrug og madspild. Vi har stor fokus på at bruge de materialer, der allerede er indkøbt og have styr på udløbsdatoer. Vi forsøger at handle så lokalt som muligt og at samle vores dentalindkøb, så vi sparer så meget som muligt på transporten.

Procedurer
I løbet af året er flere eksisterende procedurer blevet opdateret.

Øvrige aktiviteter i 2021
Kommunikation – artikler, messer & netværk
I år lykkedes det for Tandlægeforeningen at afholde Tandfaglige dage i Bellacentret. Anne-Mette og jeg
holdt et oplæg på 20 min. efter oplæg fra Miljømærkning Danmark og en repræsentant fra Consito, DKs grønne tænketank.

Vores oplæg var rettet mod klinikteams og omhandlede vores grønne omstilling og vores vej til at blive ISO 14001 certificerede. Når man laver et oplæg/foredrag, får man virkelig gået processerne igennem, og det var meget givende for os. Vi løste opgaven ved at tage en weekend i Kerteminde, hvor vi fik skrevet det meste. Jeg synes at oplægget var rigtig godt og håber inderligt, at de der lyttede, fik noget brugbart med hjem.

Anne-Mette og jeg har deltaget i flere webinarer omkring miljø. Plast og emballage, bl.a. fra affald til ressource samt miljømærkninger og miljøledelse, og så har vi været en tur til Ålborg for at blive klogere på verdensmål og verdensmålscertificering. Det var et super kursus, hvor vi fik et overblik over, hvordan vi kan blive certificerede, og hvor langt vi egentlig er i processen.
Det var meget spændende og bl.a. var der en politiker fra Ålborg Kommune, som fortalte om, hvordan de arbejder med verdensmål. Han viste bl.a. et verdensmålsspil, som så rigtig sjovt ud. Anne-Mette forsøger at få fat på spillet, det kunne være sjovt at spille det i Tandkunsten, så verdensmålene kan blive mere forståelige for teamet. Vi fandt ud af, at vi er meget langt i processen, så det er noget vi vil arbejde målrettet med i 2022 og gøre os klar til at blive verdensmålcertificerede.

Anne-Mette har været på et enkelt Go-green netværksmøde, som endte med at være et on-line møde. Go-Green har planlagt at holde en grøn messe i 2022, og den har vi selvfølgelig valgt, at Tandkunsten skal være repræsenteret på.

Leverandører og samarbejdspartnere
Vi har stadig et rigtig godt samarbejde med Zendium omkring tandpasta, dog mistede de deres svanemærke på tandpastaen. De har netop lanceret en ny tandbørste, som er lavet af 90% genbrugsplast. Vi har forsøgt at få dokumentation fra Zendium og livscyklus, men dette er ikke lykkedes for os. Vi har derfor valgt at finde en ny samarbejdspartner i forhold til tandbørster og tandpasta. Anne-Mette har fået fat i Jordan, som både har en svanemærket tandpasta og en bæredygtig tandbørste. Hun har møde med Jordan i 2022.

Vi har været til åbent hus hos groconsult, hvor vi havde en lille stand, hvor vi kunne tage en snak med andre firmaer med en grøn profil og gæsterne. En spændende eftermiddag, hvor vi fik købt os noget økologisk tøj, hørte et foredrag om blåmuslinger og deres gavnlige effekt på miljøet. Vi mødte Skovens kaffe og Dryk, som fik os på sporet af muligheden for at udfase mælken i kaffen. I det hele taget et spændende og givende åbent hus.

Formentlig vores sidste åbent hus i regi af groconsult, da Jette Thomsen har valgt at lukke sit firma. Det er vi virkelig kede af. Hun har gennem alle årene været en af vores største inspirationskilder.

Handleplan 2022

År	Mål	Indsats
2022	**Indkøb** • At gennemgå samtlige leverandører for egen miljøindsats og miljøvenlige produkter	• Undersøge én leverandør – Zendium/Unilever
	Affald • At have optimal affaldssortering til bedste pris	• Tilegne os yderligere viden omkring affaldssortering og inspirere andre til at sortere korrekt, samt skaffe os viden om, hvad der sker med affaldet, når det forlader Tandkunsten
	Verdensmål & cirkulær økonomi • Skaffe os yderligere viden om verdensmålene	• Undersøge hvordan det er gået firmaer der er verdensmålscertificerede
	• Være undersøgende på hvordan de cirkulære økonomitanker kan bidrage til Tandkunstens aktiviteter i forhold til leverandører og samarbejdspartnere	• Arbejde videre med Serviwet omkring dentalsug. Gå i yderligere dialog med leverandørerne af sug + tandkrus, herunder tage tjekliste i brug for en vurdering af produkterne i cirkulært perspektiv
	Procedurer • At opdatere og videreudvikle på vores procedurer	• Skrive nye relevante procedurer i ISO 14001 og kontrollere at de gamle procedurer stadig giver mening og er relevante

Kommunikationsplan 2022

- Tandkunstens fire historier:
  - Miljøcertificering
  - Flour
  - Tandbørste af genbrugsplast
  - Pudsepasta
- Indsæt Grønt regnskab på hjemmesiden
- Foredrag til ledergruppe gennem Dansk Tandlægeforening
- Deltage i Go-Green messe i Lokomotivværkstedet
- Opstart af kommunikationsplan for 2022 på sociale medier

Dette dokument opdateres igen januar 2023.

Bilag 1: Grønt regnskab for el, vand og varme

Siden 2017 (baseline 2014) hvor vi blev miljøcertificeret, har vi fulgt vores el-, vand- og varmeforbrug. Forbruget på alle tre områder er uden de store udsving. Derfor besluttede vi i 2020 ikke at have målsætninger for el-, vand- og varmeforbruget i vores miljøledelsessystem fremover. Dog vil vi fortsat give det opmærksomhed hvert år i forbindelse med den årlige afrapportering.

Kort om forbruget 2014-2019

- **El-forbruget** har varieret fra 42,1-43,9 kWh/døgn set som et gennemsnit over et år.
- **Vandforbruget** har varieret fra 173-182 m^3/år. Dog med en undtagelse i 2015, hvor vandforbruget blev fordoblet i forhold til 2014 på grund af ændret lovgivning for hygiejne i forbindelse med tøjvask (ændret fra 40 til 60 grader).
- **Varmeforbruget** er sammensat af flere forskellige data fra ejendommen. Kun den direkte aflæste værdi på de enkelte varmeapparater giver et billede af varmeforbruget på klinikken. Da det udgør en mindre del af den samlede afregning, og at vi er relativt afhængige af resten af huset, opgør vi det ikke. Men vi holder løbende øje med, at det samlede forbrug for ejendommen ser fornuftigt ud. Primært det samlede forbrug sammenholdt med, hvor kold en vinter det har været, det pågældende år.

El-forbruget 2020

El-forbruget i 2020 var 15.159 kWh – svarende til 41,5 kWh/døgn. Det er det laveste el-forbrug, vi har registreret i den tid, vi har udarbejdet Grønt regnskab. Fra andre år har vi erfaret at vores elforbrug hænger direkte sammen med bruget af stolene/units. I 2020 var klinikken lukket ned i forbindelse med corona, vi havde i 6 uger kun et nødberedskab og måtte kun behandle akutte patienter. Det lave el-forbrug giver derfor god mening.

Vandforbruget 2020

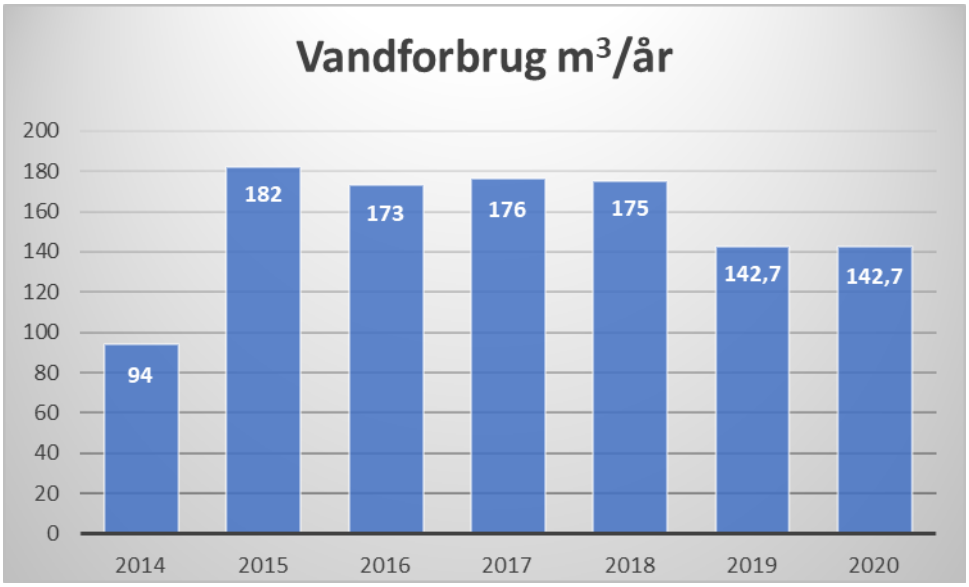

Vandforbruget har været stabilt fra 2019 til 2020. Formentlig hænger det også sammen med at vi var lukket ned i nødberedskab i 6 uger og derfor var færre på arbejde. Når vi så havde patienter var i stolen så brugte vi vores tøj i kortere tid og har derfor måske vasket lige så meget som i 2019.

Bilag 2: Tjekliste – miljø-/SDG-vurdering af produkt

Vurderingen foretages i forhold til det produkt (nr. 1) der benyttes i dag

- Hvilket produkt (nr. 2) sammenlignes med/ønskes erstattet? _____
- Og er der andre alternativer fx krus lavet af glas i stedet for plastik/majsstivelse? _____

Skemaet er på ingen møde udtømmende og tilføjes yderligere punkter efter behov

	Ja		Nej		Ved ikke	
Miljø & ressourcer	1	2	1	2	1	2
Foreligger der en livscyklusvurdering (LCA)[1]? Spørg leverandøren for miljøinformationer						
Er det en fornybar ressource? Fx kaffegrums/organisk materiale, Vedvarende Energi/sol, vind, vand mv.						
Har produktet tilpas størrelse? Fx giver det ikke mening af aftage et relativt større krus end nødvendigt -> øger unødvendigt brug af ressourcer						
Kan produktet udsorteres i de eksisterende ordninger? Fx krus af majsstivelse der ikke kan gå i kompost/bio, men pt. kun i restaffald						
Sociale forhold – er der styr på arbejdstagerforhold?						
Danskproduceret/Europa						
Udviklingsland inkl. Kina						
Pris (økonomi)						
Pris – er produktet dyrere. Hvis ja, hvor meget?						

Samlet vurdering - det bør tilstræbes af vægte de tre ben ligeligt, dvs. 33,3% til hver

[1] Mange kalder stadig en LCA for en livscyklusanalyse, men følger man den korrekte terminologi er LCA en forkortelse af Life Cycle Assessment - på dansk livscyklusvurdering. Men LCA er også et begreb, der i bred forstand dækker over hele livscyklustankegangen og ikke kun detaljerede vugge-til-grav studier. Livscyklustankegangen og livscyklusvurderinger (LCA) er et meget centralt element i den produktorienterede miljøindsats, og Miljøstyrelsen har støttet udviklingen af en række værktøjer til at støtte virksomhederne med arbejdet. Se kilde her